

Diplomirana slikarka Stanka Golob, sem od 21. do 26. aprila 2013. vodila mednarodno delavnico slikanja s peskom za slepe in slabovidne osebe v Izoli. Pobudo je dal g. Drago Šajn, tajnik Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Koper, kjer sem imela razstavo svojih slik iz peska, ki so jih člani društva lahko tudi tipali. Ta delavnica je bila zelo zanimiv izziv, saj je bilo potrebno za slepe skrbno ubesediti vse, kar videčim slušateljem običajno lahko pokažem.

Pri mojem načinu slikanja že od 1994. leta uporabljam različne debeline peska naravnih barv, ki ga nabiram po slovenskih gorah, vodotokih in kamnolomih. Peske imam po debelinah sortirane v posodah. Z načrtnim zaporedjem lepljenja različnih debelin peska na slikarsko podlago, pa z otipom lahko na slikovnem polju, sliko ali motiv razbere tudi popolnoma slepa oseba.

Delavnica je bila časovno omejena. Spoznavanju materiala, načina dela in pripomočkov je bil namenjen ponedeljek, 22. aprila, dopoldne in popoldne. V torek, pa smo morali že začeti izdelovati sliko 30 x 40 cm za razstavo. Udeleženci so se dela lotili z neverjetno vnemo in odgovornostjo. Zelo samostojno so si pripravili podlago. Izjemno veliko jim je pomenilo, da so se lahko odločili za svoj motiv. Izvedba je zato zahtevala več napora in včasih pri nekaterih udeležencih tudi malo več asistencije videče osebe. Presenetljivo dobro so sami zarisali zeleni motiv in določili barve. Potem so nadaljevali z lepljenjem peska. Ko so končali slike za razstavo, so lahko na kartone sproščeno in brez treme delali, kar so želeli. To je bil najboljši del delavnice, saj so izrazili nabrane izkušnje in razmišljanja, kako bi lahko čim bolj samostojno delali. Še veliko več, bi lahko delali samostojno, če bi se lepilo hitreje sušilo in bi lahko narejeno prej otipali. Z dolgotrajnejšo vajo in sistematično urejenim delavnim prostorom, bi bilo postopno potrebno vedno manj asistencije.

Za zaključek so naredili še vsak po eno ploskev na skupno platno velikosti 50 x 70 cm.

Različne invalidnosti zahtevajo različne oblike prilagajanja ali pomoči. Tetraplegiku, ki slika z usti, mora asistent odpirati tube barve in jih stisniti na paletu, namestiti platno... Nadomešča njegov gibalni hendikep. Slepega mora videči z navodili usmerjati pri fazi, ko se stvari ne more še otipati, opisati barvo... Delno nadomešča njegov vidni hendikep. Zato hvala vsem spremljevalcem in prevajalcem, ki so nam na tej zanimivi poti pomagali.

Še posebno iskreno se zahvaljujem vsem udeležencem za zadovoljstvo in srečo ob tipanju izdelkov, ki ste jih naredili in jih bodo lahko s tipom razbrale tudi druge slepe osebe. Hvala tudi za spoznanja o vašem načinu življenja in specifičnih potrebah. To je najlepše plačilo za moje umsko delo in znanje, ki sem ga vložila v ta projekt. (Zaračunala sem le minimalne materialne stroške.)

Želim, da bi lahko slepi in slabovidnim ljudem omogočili čim več podobnih izkušenj in doživetij.

/Stanka Golob, Grahovo ob Bači, 2. 5. 2013./

PROJEKT:

“Learning Mobilities for Persons with Disabilities”

PARTNERI:

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Koper
Buda-környéki Látássérültek Közhasznú Egyesülete Budaörs
Udruga slijepih Istarske županije Pula

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Oblikovanje in tisk: MB TISAK, Naklada: 100 kos.

SLIKE IZ PESKA

RAZSTAVA IZDELKOV TAKTILNE SLIKARSKE DELAVNICE SLEPIH IN SLABOVIDNIH

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Koper
Koper, Repičeva ul. št. 4

3.06. - 3.07. 2013.

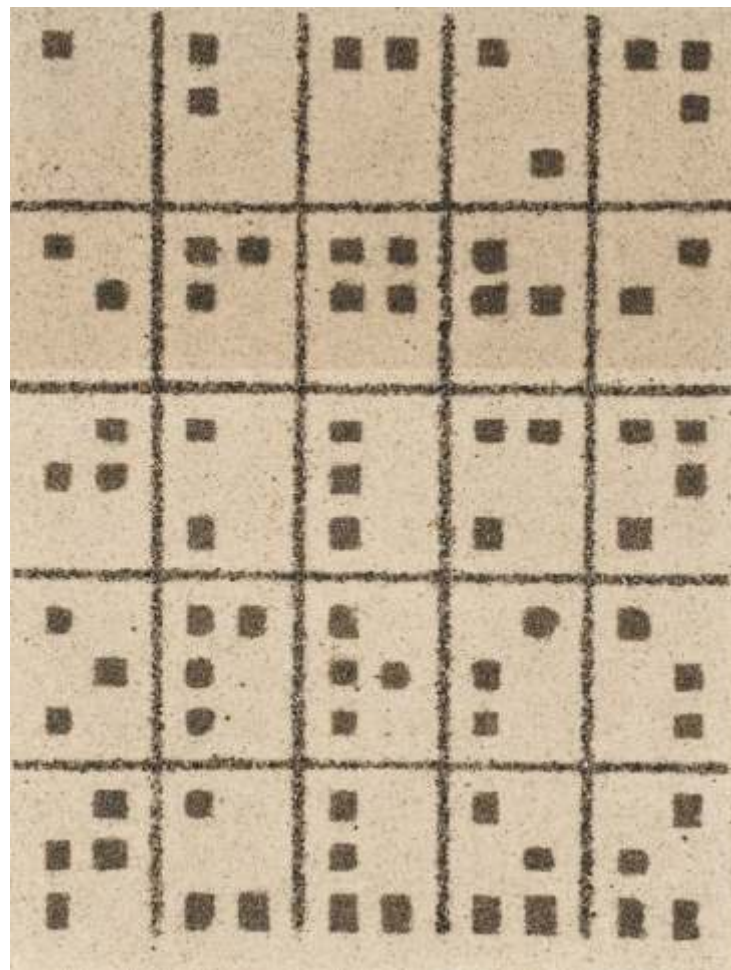
Vsekakor je projekt »peščenega slikarstva« slepih in slabovidnih oseb, ki je pod mentorstvom priznane ustvarjalke v tej tehniki Stanke Golob, potekal letošnjega aprila v Izoli, zelo vzpodbuden in pomemben predvsem za udeležence same. Nepričakovano pa je projekt hkrati lepa priložnost, za odkrivanje posebnega fenomena, ki je splošno vezan na slikarsko umetnost oziroma slikovno upodobitev. Gre za fenomen vzporednega, prikritega delovanja, ki ob nastanku podobe zaživi v njej. Slika je sama po sebi je nenavaden, specifičen predmet. Od vedno je jasno, da podoba poseduje vizualno sporočilo, ki nastopa tudi v drugi nevidni obliki. Običajno govorimo o energiji slike, njeni nevidni moči in sugestivnosti. Zanimive posebne karakteristike likovnega dela, slike o kateri govorimo pa ne moremo povsem dokazati, saj sodi v abstraktno sfero doživetja pri posamezniku in nima oprijemljivih referenc. Vsekakor je vezana na specifično čutenje, ki je racionalno neopredeljeno. A morda je ravno čutenje slepih oziroma slabovidnih, glede na pričakovano paradigmo prilagodljivosti, v tem smislu posebej izostreno. Na podlagi tega pa je izpeljava obravnavanega projekta tudi dodatno smiselna in nadgrajena, saj s tem nastavlja tudi širši domet pomemben za izvajalce in njihove asistente, kakor ostale gledalce.

Jože Škrbec, SLO

Marija Šimičević, HR

Bojan Oberžan, SLO

Zlatko Kuftić, HR

Eva Papp, HU

Marija Legović, HR

Danijela Stoković, HR

Angel Tamásné, HU

Marjana Peitel, HR

Tomaž Furlan, SLO

Tereza Zihel Škrbec, SLO

Zanimivo razmerje med vidno in drugače začuteno realnostjo je presenetljivo blizu tistemu, kar počenja slikarstvo v svoji klasični maniri. Transformacija realnega je podoba zanimive izkušnje vizualnega dejstva, ki smo je vajeni, vendar se v polju spremenjenih pozicij izkusvenost drugače idealizira. Miselno razširjeno in nadgrajeno ozadje ujetega prizora je splošna karakteristika likovne upodobitve, vendar ko nastopi drugačna senzibilnost, ko imamo likovnost pod drugačnimi pogoji, ko je vse predstavljeno v čutenje energetskih nabojev, ki jih naslikano sproži, se še bolj čudimo likovnim potencialom. Da so povsem ali skoraj slepi ljudje sposobni ustvariti likovno delo je njihovo vodilo vsekakor tip, vendar z izkazano avtonomnostjo v izdelavi potrjujejo naš začetni diskurz. Podoba ima nad-vidno energijo, ki oddaja na vzporednih frekvencah. Kar drugače pomeni, da je mogoče slike ne samo videti, ampak jih tudi drugače čutiti. Enaindvajset avtorjev s podobami pred nami sledne dokazuje. Vsekakor izkazujemo njihovemu trudu in delu vse spoštovanje.

/Dejan Mehmedovič/

V konkretnem so pred nami slike, podobe, ki v tematiki sledijo preprostim prizorom oziroma uprizoritvam, kot so krajine ali predmeti. Večinoma je motivika, verjetno zaradi kraja kjer so slike nastajale (Izole), vezana na obalno, morsko okolje, nekaj je podvodnega sveta, pa tudi različnih predmetov, ki so običajno v določeni povezavi z ustvarjalci. Vsekakor je izbrana tehnika „peščениh upodobitev“, torej reliefne „poslikave“ zelo prikladna za udeležene izvajalce, saj lahko temelji na otipu, torej čutu, ki je v svetu slepih in slabovidnih verjetno najbolj izpostavljen. Princip, ki s pomočjo Braillovega izuma omogoča tudi branje, je v obravnavanemu delu pot k razumevanju, pot k „videnju“ oziroma pot v razbiranje objektivnega in naslikanega.

Terezija Gajski, HR

Antonija Uka, HR

Elvis Vujič, SLO

Marina Radošević, HR

Nastanek del je sicer podpiralo nekaj pomočnikov in delež asistencije ima gotovo določeno vlogo, ki je v končnem rezultatu ponekod tudi vidna, vendar je v osnovi pri projektu najpomembnejše udejstvovanje osnovnih protagonistov, torej slepih ali slabovidnih slikarjev: njihove volje, želje in raziskovalne žilice. Njihov izrazni način vsekakor temelji na ploskovnosti, elementu, ki ga je likovna umetnost prisvojila v svojih začetnih zgodovinskih obdobjih (jamsko slikarstvo, Stari Egipt) oziroma je postal stilizacijski postopek spreminjanja realistične slike v modernizmu. Seveda v našem primer ni govora o slogovnosti, ampak o zmožnosti in čeprav izbor barv pri delu verjetno ni bil v domeni avtorjev, ampak asistentov je granulacija (različna velikost in materialna sestava kamenčkov) prevzela vlogo dojemanja barve. Vizualizirana zgodba, ki se običajno nabira v podobi nastaja na podlagi optičnih postulatov, ki se nanašajo na ustvarjalčeve izvedbene postopke. Slepi in slabovidni ustvarjalci so svoje zamisli oblikovali precej podobno. Kljub temu, da je delavnica trajala le štiri dni so uspeli doseči določeno izkustvenost ter svoje znanje usmerili v vidno aplikacijo ideje.

Lepnyák Péterné, HU

Tamas Doszegi, HU

Izabelle Czagány, HU

Fatime Nyikes, HU

Jenő Kiss, HU

In na tem mestu se upravičeno lahko vprašamo ali je, seveda v okvirih objektivne danosti, njihova omejena percepcija objektivnega pri tem pravzaprav ovira? Vsekakor je v njihovih izdelkih linijska osnova in kompozicijska konstrukcija v svoji skrajni preprostosti indikativna, vendar v osnovi optično povsem korektno izpeljana. Podobe pred nami, sicer naivno, vendar primerno upoštevajo kot pogleda, perspektivo, formo figur ... V osnovi izvirajo iz abstraktnih predpostavk, ki jih realizirajo v materialnem. Cvetlice, drugi predmeti ali krajine imajo prepoznavno likovno strukturo in s tem nastavljajo vsebino. Le ta pa ravno zaradi neposredne jasnosti postaja vse bolj dodelano zapletena. Vsekakor bi v globljem razumevanju rekli, da se rezultati izkazujejo s pretanjeno zastavitvijo miselnega in pojavnega. V delih pred nami ne gre samo za čisto »posnemanje«, saj je v položaju slepega oziroma slabovidnega posnemanje vizualnega posebna kategorija. Mimetizacija vidnega je tukaj predvsem vtis, abstraktna krajina ali predmet, ki izvira iz duhovnega. „Naslikani“ predmet ali prizori so v neki sferi kodni, torej delujejo v smislu znamenja, simbola v širšem smislu, ko pa se skozi izvedbo razgrnejo v bolj spontan govor in dajejo vtis neke igrive resničnosti, ustvarijo pri gledalcu dodatno razbiranje. Vsekakor je vse naslikano v tesni osebni povezavi z ustvarjalci, naj si bo to kitara, križ, ribe, čoln, izbrana krajinsko okolje...

Aleksander Novak, SLO